

Bijlage bij agenda Verenigingsraad vr45, punt 3

Jaarverslag van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Weer- en Sterrenkunde (KNVWS) over het jaar 2004

[Erratum Jaarverslag 2004, laatste alinea: "De werkgroep (Maan en Planeten) organiseerde een dag met als gast Donald Parker, Florida (de voortrekker van de *planetary imaging*)" aan het eind moet zijn "De werkgroepen Maan en Planeten en Astrofotografie organiseerden ..."]

Inleiding

De KNVWS telde eind 2004 1451 Zenitabonnees, een getal dat overlapt met de 3657 lidmaatschappen, 2180 van afdelingen en 1477 van werkgroepen (met enige interne overlap.) Luuk Postma werd erelid. Aan Jan Koet werd de Van der Biltprijs toegekend. Erepenningen werden toegekend aan Bert Dekker en Gilbert Peeters.

De KNVWS verloor door overlijden W.M. Banis, J.W. Schenk, A.G. Jansen, M.J. Pennekamp, B. de Deugd, Willem de Graaff en B. Keekstra.

Twee leden kregen door planetoïdenvernoeming een plaats aan het firmament: Aad van der Brugge en Simon van Leverink. Georg Comello werd ridder in de Orde van Oranje Nassau (Zenit juni 2004, 301).

Bestuur

Postma werd voor vier jaar herbenoemd. De samenstelling van het bestuur was in 2004: dr. H. Olthof (voorzitter) drs. J.A. de Boer (secretaris), drs. L.J. Postma RA (penningmeester), H.G.J. Rutten (vertegenwoordiger "kleine" werkgroepen, vanaf 21 juni), A.H. van der Brugge (consul voor de afdelingen), prof.dr. W. de Graaff (lid, tot zijn overlijden 18 oktober), N.J.J. de Kort (publiciteit), J. Kuiper (weerkunde), M.R. Haas.

Op 7 januari had het bestuur overleg met de NVBM en de VWK bij De Koepel. Op 15 mei overlegde het bestuur met het bestuur van de VVS bij Astron, Dwingeloo.

De voorzitter verzocht de Kiesraad om bij een mogelijke verplaatsing van de gemeenteraadsverkiezingen in 2006 de week van 29 maart te vermijden in verband met de totale zonsverduistering.

Het KNVWS-bestuur kende de volgende projectsubsidie toe. Werkgroep Maan en Planeten € 300 subsidie voor uitnodiging Donald Parker voor symposium 12 juni.

Het bestuur beheert ook de stichting Van Leeuwen Boomkamp Fonds. Er zijn subsidies verleend aan de Buitenlandse Excursie Commissie van de studievereniging NSA, Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica, Universiteit van Amsterdam, voor een studiereis naar Italië (€ 500), aan Van Bommel voor deelname aan een sterrenkundige workshop (€ 595) en aan de Werkgroep Leidse Sterrewacht voor aanschaf van oculairen (€ 360).

Vertegenwoordiging KNVWS in het bestuur van de stichting "De Koepel"

Prof.dr. W. de Graaff (voorzitter) tot zijn overlijden 18 oktober, drs. L.J. Postma RA (penningmeester), en vanaf 3 maart drs. J.A. de Boer en de heer A.H. van der Brugge.

Afdelingen en werkgroepen

De KNVWS omvatte 32 afdelingen (Alkmaar, Amersfoort, Amsterdam, Apeldoorn-Deventer-Zutphen, Arnhem, Breda, Delft, Den Bosch, Den Haag, Den Helder, Dongemond, Dordrecht, Eindhoven, Friesland, 't Gooi, Gouda, Groningen, Leiden, Midden-Limburg, Nijmegen, Noord-Drenthe, Rotterdam, Spijkenisse, Tilburg, Twente, Utrecht, Venlo, Oostelijk West-Friesland, Zaanstreek, Zuid-Drenthe, Zuid-Limburg, Zwolle) en 10 werkgroepen (Astrofotografie, Jongerenwerkgroep, Kometen, Leidse Sterrewacht, Maan en Planeten, Meteoren, Sterbedekkingen, Sterrenkunde en Computer, Veranderlijke Sterren, Zon).

Afdeling 't Gooi bestond 70 jaar (voorloper Bussum werd in 1934 opgericht), Afdeling Twente bestond 60 jaar.

Leden

Tot erelid werd benoemd drs. Luuk J. Postma RA. Sinds 1987 bewijst Postma de vereniging bijzondere verdiensten met zijn deskundige beheer van de middelen. Hij verbeterde het financiële beleid van de vereniging, haalde een grote uitstaande lening weer terug, loodste de vereniging door financieel krappe jaren waarin ook de financiële verhouding met de aangesloten verenigingen veranderde. Ook is hij penningmeester van de voor de KNVWS heel belangrijke stichting "De Koepel" en zorgde daar voor het goed opvangen van de beëindiging van overheidssteun aan de stichting. (Zie Zenit september 2004, 417).

Bert Dekker en Gilbert Peeters ontvingen erepenningen voor de jarenlange verzorging van de rubriek Amateurs Actief in Zenit (zie Zenit september 2004, 416, december 2004, 572).

Naar Aad van der Brugge en Simon van Leverink werden de planetoiden 10963 en 10965 vernoemd. Behalve genoemde ridderorde ontving Georg Comello ook de zogenoemde "AAVSO Observer Award". Dit omdat hij meer dan 100.000 waarnemingen aan zogenoemde veranderlijke sterren heeft verricht.

In februari overleed W.M. Banis, ruim 80 jaar oud, lid van afdeling 't Gooi.

In april overleed J.W. Schenk, 89 jaar, lid van afdeling Zaanstreek (jaarverslag Twente).

Op 13 juni overleed Albert Gerrit Jansen, 64 jaar oud, woonachtig in Zuid-Afrika, medeoprichter van afdeling Amersfoort, in 1971/72 secretaris van het hoofdbestuur van de NVWS (zie Zenit september 2004, 417).

In september overleed M.J. Pennekamp, lid van afdeling Twente (jaarverslag Twente).

In oktober overleed B. de Deugd, oud-voorzitter van afdeling Den Bosch en vanaf de oprichting lid (jaarverslag Den Bosch).

Op 18 oktober overleed Willem de Graaff, 81 jaar oud, erelid en bestuurslid van de KNVWS, voorzitter van het bestuur van de stichting "De Koepel", actief popularisator van sterrenkunde en ruimteonderzoek (zie Zenit december 2004, 572).

In november overleed B. Keekstra, lid van afdeling Twente (jaarverslag Twente).

Erelid Arie Mak werd 90 jaar en is daarmee het oudste lid (Zenit februari 2005, 77). Ons vroegere lid en hoofdbestuurslid prof. Adriaan Blaauw – nog altijd actief in de sterrenkunde -- werd ook 90 jaar (Zenit april 2004, 194).

Eind 2004 waren er 1451 Zenitabonnees binnen de KNVWS. Uit opgaven van betrokken besturen van afdelingen en werkgroepen volgt een aantal van 3657 lidmaatschappen (waarvan 805 junior) binnen de KNVWS. Dat aantal overlapt met de Zenitabonnees, en een deel van de leden heeft meerdere lidmaatschappen.

Een meerjarenoverzicht:

jaar	KNVWS-Zenit-abonnees	abonnementsprijs Zenit inclusief donatie €	waarin donatie €	aantal lidmaatschappen in afdelingen en werkgroepen
2000	1713	46,51	2,27	3795
2001	1723	50,--	2,25	3753
2002	1646	50,--	2,50	3695
2003	1555	50,--	2,50	3708
2004	1451	51,--	2,50	3657

Verenigingsraad

De Verenigingsraad kwam eenmaal bijeen, op 19 juni in Utrecht.

Landelijke bijeenkomsten

Op 10 januari was het Jeugdsymposium Sterrenstelsels van de JWG voor jongere en oudere leeftijdsgroepen, Utrecht.

Op 24 en 25 april werd de 89e amateur-bijeenkomst gehouden te Roden, en op 6 en 7 november de 90e amateur-bijeenkomst te Tilburg.

Op 25 september werd het Symposium "Een dynamische blik op de Melkweg" in Leiden gehouden, in samenwerking met de Nederlandse Onderzoekschool Voor Astronomie NOVA. Sprekers: Prof dr. Tim de Zeeuw, Prof. dr. Rens Waters, Prof dr. Hugo van Woerden en Dr. Jos de Bruijne. De toegangsprijs was inclusief lunch € 15,- voor leden, € 25,- voor niet-leden, €10,- voor studenten en scholieren. Subsidiegevers waren ASTRON, ESA, SRON, TNO en NIVR. De voordrachten zijn gepubliceerd in Zenit mei 2005.

Van der Biltprijs 2004

De prijs is toegekend aan Jan Koet vanwege zijn voor zijn uitstekende prestatie op het gebied van de planeetfotografie. De overwegingen zijn gepubliceerd in Zenit september 2004, 416, december 2004, 572.

Sterrengids

De Sterrengids 2004 schenkt speciale aandacht aan de Poolster, satellieten waarnemen, en de Venusovergang van 8 juni. Voor de jeugd en voor beginners verscheen "Sterren en Planeten 2004".

Zenit

Verschillende artikelen over de Infrared Space Observatory openden het jaar. Mars was onderwerp in verschillende nummers. Het samenspel van radio-omroepsignalen en meteoorsporen verraadt de snelheid van meteoren. De Hubble-ruimtetelescoop kwam nu aan bod over zijn toekomstproblemen. De zeldzame beleving van een Venusovergang op 8 juni leverde mooie foto's en een reden om het vroegere nut voor onderzoek te beschrijven. Ruimteonderzoek aan de zwaartekracht (Gravity Probe B) vormt een toets voor ideeën van Einstein. Science en fictie over de maan kwamen in een paar artikelen aan de orde, bijvoorbeeld in een terugblik naar Jules Verne's "Reis naar de maan". We lazen hoe Christiaan Huygens het hoofd brak over "De onmogelijke beweging van kometen". Komeet C/2001 Q4 NEAT kwam binnen het bereik van onze instrumenten, wat mooie foto's in Amateurs Actief opleverde. Komeet C/2004 Q2 Machholz was wel goed zichtbaar, maar kwam te laat voor de kopijsluiting van het decembernummer. We kregen een kijkje in de diepten van de kosmos. Planetariumprogramma's werden vergeleken en astronomische freeware werd besproken. Saturnus en Titan kregen verschillende malen aandacht met resultaten van de Cassini ruimtesonde. Redactielid Hans de Rijk werd erelid van het Koninklijk Wiskundig Genootschap (Zenit juni 2004, 301). Een bijzonder feit was ook het afscheid Jacques Suurmond van de astrofotografie (Zenit januari 2004, 39).

Uit de jaarverslagen van afdelingen en werkgroepen

Op het moment van samenstellen van dit verslag waren van 14 afdelingen en 2 werkgroepen jaarverslagen over 2004 ontvangen.

Nationale Sterrenkijkdagen 26-28 maart

Amersfoort had alle avonden helder weer bij de Publiekssterrenwacht Schothorst. **Breda** had helder weer (40 bezoekers), **Den Bosch** had weinig opkomst, **Eindhoven** werkte mee aan openstelling van de Dr. A.J. Philips Sterrenwacht, **Leiden** met **JWG** en de **Werkgroep Leidse Sterrewacht**, **Rotterdam**, **Tilburg** bij de Sterrenwachten Orion en De Tiendensprong (650), **Twente**, Zuid-Limburg bij Chalet Bergrust in Maastricht met slecht weer op de eerste - en goed weer op de laatste dag (150)

Venusovergang 8 juni

Na 122 jaar passeerde Venus de zonneschijf. **Amersfoort** nam de overgang waar onder veel belangstelling van leden en niet-leden. Schoolkinderen en volwassenen hadden toch een uurtje vrij genomen. **Eindhoven** werkte mee aan de ontvangst van publiek in de Dr. A.J. Philips Sterrenwacht. In **'t Gooi** zorgden leden voor de waarneming van de overgang door basisschoolkinderen. Een lid van **Zuid-Limburg** maakte er een ware publiekshappening van bij zijn school in Roermond.

Nationale Wetenschapsdag 24 oktober

Amersfoort gaf lezingen met dia's en weersatelliet en videobeelden. Het weer was slecht, maar toch kwamen er enkele honderden mensen. **Leiden** en de **Werkgroep Leidse Sterrewacht** werkten mee met de Universiteit Leiden in de Sterrewacht Leiden

Cursussen

Amersfoort (Sterrenkunde voor beginners, maandelijks in 2003/04; er was zelfs een wachtlijst), **Arnhem** (Sterrenkunde, 21), **Den Bosch** (Sterrenkunde voor gevorderden, 14), **Friesland** werkt samen met IVN Afdelingen en watersportverenigingen (Basiscursus Sterrenkunde), Leiden (Waarnemen, 16),

Open dagen e.d.

Amersfoort had op 19 september een kraampje bij de Autoloze Zondag. Sterk winderig weer verhinderde het kijken naar de zon, en de telescoop werd gedemonstreerd op aardse objecten. **Breda** had ook nog een regionale sterrenkijkdag (50 bezoekers). De Werkgroep Praktische Sterrenkunde van **'t Gooi** organiseerde vijf sterrenkijweekenden (inclusief de Nationale Sterrenkijddagen) met in totaal 300 bezoekers. **Twente** werkte mee aan 20 kijkavonden van Volkssterrenwacht Coenraad ter Kuile (763) en had een speciale kinderkijkavond. Een nieuwe ervaring voor de **Werkgroep Leidse Sterrewacht** was de medewerking aan de Open Monumentendag op 11 en 12 september.

Andere activiteiten

Leden van **Amersfoort** en de plaatselijke JWG verlenen assistentie bij het begeleiden van belangstellenden op de Publiekssterrenwacht Schothorst. Het jaar begint met een oliebollevond. De lokale werkgroep Astrofotografie komt maandelijks bijeen. Er waren star party's en een Leonidenactie (geen weer, wel erwtensoep). De excursie ging naar Publiekssterrenwacht Phoenix, Lochem. **Arnhem** werkte weer samen met **Nijmegen** in het lezingenprogramma en werkte mee aan een display over sterrenkunde in de bibliotheek Bemmelen. Arnhem kon weer veel gebruik maken van een beamer van haar sponsor. **Breda** ging twee maal waarnemen in Chaam en had een excursie naar de Utrechtse sterrenwacht en de volkssterrenwacht in Dordrecht. **Den Bosch** wijdde een speciale avond aan verslagen en beelden van de Venusovergang van 8 juni. Veel werk werd besteed aan de vernieuwing van de website, die door een hacker was vernield. **Eindhoven** had hoge bezoekersaantallen, tot over de 50%, bij goede sprekers. Maandelijks zijn er contactavonden op de Dr. A.F. Philips Sterrenwacht en leden zorgen voor openstelling en rondleiding in de sterrenwacht. **Friesland** kon een beamer grotendeels uit donaties financieren. **'t Gooi** vierde haar 70-jarig jubileum met een excursie naar Ecomare, Texel. De deelnemers bezochten ook de openlucht-volkssterrenwacht van De Jager. **Noord-Drenthe** bezag elk weekend zonder Maan of een waarneemavond mogelijk was. Het ging twee keer door, eenmaal succesvol en eenmaal letterlijk in de mist. **Rotterdam** begon het jaar met een oliebollevond, had een waarneemweekend in Zeeland en een in Kootwijk en drie contactavonden. De excursie ging naar Sterrenwacht Sonnenborgh, Utrecht. **Tilburg** zag de Venus-*bedekking* in mei, de Venusovergang in juni en deed twee pogingen om maansverduisteringen te zien, zonder succes. Er waren een avond voor de actieve amateurs en een gastronomische avond. Tilburg ging ook naar Sonnenborgh, en verder naar de Space Expo, Noordwijk, gevolgd door een strandwandeling naar Katwijk. Er waren 10 juniorenbijeenkomsten. **Zaanstreek** had een goedbezocht lezingenprogramma. **Zuid-Limburg** organiseerde behalve lezingen ook een geslaagde ledenavond met eigen voordrachten. De excursie met **Venlo** ging naar Sternwarte Hoher List en het Geologisch Museum in Daun, in de Eifel. De Waarneemgroep had twee expedities naar Sourbroth, Ardennen. Vijf keer kwam de Theoriegroep voor discussies bijeen. Leden van de **Werkgroep Leidse Sterrewacht** verrichten eigen waarnemingen met de instrumenten in de Sterrewacht, waaronder fotometrische waarnemingen aan de interessante lichtfluctuaties van rho Cas. Voor **Maan en Planeten** was de Venusovergang een buitenkans. Veel leden gebruikten een webcam voor de waarneming. De werkgroep organiseerde een dag met als gast Donald Parker, Florida. Het is de voortrekker van de planetaire imaging. Het accent van de najaarsbijeenkomst lag op de Maan.

J.A. de Boer, secretaris
24 juni 2005